

Diarienummer: U2025/01067

Internationella Engelska Skolans remissvar över betänkandet SOU 2025:44 Förbättrat stöd i skolan (U2025/01067)

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB (Internationella Engelska Skolan) är den ledande friskoleorganisationen inom den svenska grundskolan och driver 7 av de 10 största fristående grundskolorna i landet. Läsåret 2024/25 går cirka 30 000 elever i våra skolor, 47 grundskolor och en gymnasieskola. Grundare är Barbara Bergström, en svenskamerikanska som arbetade som lärare i en svensk kommunal skola fram till friskolereformen 1992. Hon sade då upp sig för att starta en skola efter sin övertygelse. Internationalisering, med engelska språket som nyckeln till världen, trygghet och ordning i skolan som arbetsmiljö så att lärare kan undervisa och elever lära samt höga akademiska förväntningar för alla elever, oavsett bakgrund, är de tre principerna som präglat Internationella Engelska Skolan under drygt 30 års verksamhet.

Sammanfattning

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB (IES) välkomnar att lagstiftningen kring stöd till elever som har svårt att nå betygskriterierna eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ses över. IES anser dock att vissa av förslagen som utredningen presenterar behöver utvecklas för att säkerställa att lagstiftningen inte leder till att lärare frångår sitt undervisningsuppdrag och att undervisningens innehåll och kvalitet därigenom blir sämre.

IES tillstyrker utredningens förslag gällande att avskaffa garantin för tidiga stödinsatser då denna garanti inte fungerat i praktiken. IES tillstyrker vidare förslaget att det ska införas standardiserade tester som ersätter garantin för tidiga stödinsatser. IES tillstyrker även utredningens förslag om att det är elevens stödbehov som ska styra om en elev ska ges undervisning enskilt eller i särskild undervisningsgrupp och att det inte ska krävas särskilda skäl för att kunna fatta beslut om enskild undervisning och särskild undervisningsgrupp.

IES tillstyrker delvis utredningens förslag rörande utredning av elevs behov av särskilt stöd och hur särskilt stöd ska ges. Den föreslagna bestämmelsen behöver förtydligas. IES tillstyrker vidare delvis förslaget om att extra anpassningar ska tas bort. Ska detta ske bör lagstiftningen kring hur läraren är skyldig att anpassa elevernas undervisning förtydligas mer än vad utredningen föreslår. IES tillstyrker även delvis utredningens förslag om att anpassad studiegång bara får ges i sista hand efter att andra stödåtgärder prövats. Som huvudregel bör anpassad studiegång endast användas om andra former av stöd inte gett resultat. Förslaget bör dock ses över så att det direkt i lagen framgår att anpassad studiegång kan användas om andra former av särskilt stöd bedöms olämpliga och då även kan användas tillsammans med andra stödåtgärder.

IES avstyrker att nationella prov ska avskaffas i grundskolans årskurs 3. Nationella prov bör fortsatt användas i kombination med de standardiserade tester som föreslås i utredningen. IES är för att mäta elevers kunskaper på standardiserat sätt och anser att det behövs fler sådana standardiserade tester, inte färre. IES avstyrker vidare förslaget om att bestämmelserna i skollagen förtydligas så att det där anges att alla barn och elever ska kunna följa undervisningen. Istället bör lagstiftningen kring hur läraren är skyldig att individanpassa elevernas undervisning förtydligas så att det framgår att det mesta som idag utgör extra anpassningar är något som ska ingå i den ordinarie undervisningen.

IES avstyrker också förslaget om stödundervisning i dess nuvarande utformning. Utredningens förslag ger enskilda lärare alltför stort mandat att bestämma vilka elever som ska ges sådan stödundervisning. Det ger lärare incitament till att bedriva en undervisning som inte är individanpassad och inkluderande samt försvagar rektors rätt att organisera skolans verksamhet och elevhälsans roll.

Bestämmelser om extra anpassningar ska avskaffas i alla skolformer (betänkandets avsnitt 6.1)

Utredningen föreslår att extra anpassningar avskaffas och lämnar istället förslag som innebär ett tydliggörande i 3 kap. 2 § skollagen av vilken ledning och stimulans som ska ges för att elever ska kunna följa den ordinarie undervisningen samt förslag om stödundervisning (se s. 147).

IES tillstyrker delvis förslaget om att extra anpassningar tas bort. IES delar bilden av att lagstiftningen kring extra anpassningar inte alltid fungerat ändamålsenligt och att extra anpassningar har varit dokumentationsdrivande, vilket tagit tid från lärares planering och uppföljning av undervisningen (se s. 147). Mycket av det som ansetts vara extra anpassningar har helt enkelt varit exempel på god undervisning.

Att helt avskaffa denna stödform innebär dock en stor förändring för skolor. Det ligger i lärarnas profession att de ska kunna individanpassa undervisningen för eleverna i klassrummet. Ska extra anpassningar avskaffas bör lagstiftningen kring hur läraren är skyldig att individanpassa elevernas undervisning därför förtydligas så att det klart framgår att mycket av det som idag utgör extra anpassningar är något som ska ingå i den ordinarie undervisningen. Utredningens förslag till att förtydliga detta genom att endast göra ett mindre tillägg till 3 kap. 2 § skollagen så att det däri framgår att alla barn ska kunna följa undervisningen är inte tillräckligt tydligt.

Avskaffas extra anpassningar och det inte tydligt anges vilka anpassningar som ska ingå i den ordinarie undervisningen finns en risk att vissa lärare kommer att vilja använda stödundervisning i alltför hög utsträckning och anmäla till rektor att elever har behov av sådan undervisning utan att det finns tillräckliga skäl för detta.

Garantin för tidiga stödinsatser och nationella prov i årskurs 3 ska avskaffas (betänkandets avsnitt 6.2)

IES tillstyrker utredningens förslag gällande att avskaffa garantin för tidiga stödinsatser då denna garanti inte fungerat i praktiken. IES instämmer i utredningens bedömning att de nationella kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden inte är tillräckligt träffsäkra och att de är onödigt tidskrävande.

Däremot avstyrker IES att nationella prov i årskurs 3 ska avskaffas. Nationella prov bör fortsatt användas i kombination med de standardiserade tester som föreslås i utredningen. IES är för att mäta elevers kunskaper på standardiserat sätt och anser att det behövs fler sådana standardiserade tester, inte färre. Dock kan det övervägas om de nationella provens placering under vårterminen ska ändras så att proven sker i tid för att det stöd som skolan sätter in för de

elever som är i behov av det, baserat på resultaten på de nationella proven, blir tillräckligt verkningsfullt innan läsåret är över (jmf. s. 140 f och s. 149).

Alla barn och elever ska kunna följa undervisningen (betänkandets avsnitt 6.3)

IES avstyrker förslaget om att bestämmelsen i skollagen förtydligas så att det där anges "Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att *de ska kunna följa undervisningen.*" Detta förslag är för vagt. Istället bör lagstiftningen kring hur läraren är skyldig att individanpassa elevernas undervisning förtydligas så att det direkt i författningstext framgår att det som idag utgör extra anpassningar är något som ska ingå i den ordinarie undervisningen, förutom stödundervisning i mindre grupp eller enskilt i liten omfattning under kortare tidsperiod vilket ersätts med utredningens förslag om stödundervisning (jmf stycke 2, s. 155).

Standardiserade tester införs för att uppmärksamma elever med stödbehov (betänkandets avsnitt 6.4)

IES tillstyrker förslaget att det ska införas standardiserade tester som ersätter garantin för tidiga stödinsatser. IES är positiv till att de standardiserade testerna ska konstrueras så att de tillgodoser syftet att ge lärarna information om den enskilda elevens färdigheter inom områdena läskunnighet och matematik; identifiera elever som har behov av stöd i läs-, skriv- och matematikutveckling samt att de konstrueras så att de går snabbt att genomföra och följa upp (se s. 159).

IES är även positiv till att proven ska vara digitala och självvärtande och kunna genomföras i helklass från årskurs 3 (se s. 159 , 161 och 163). Dock är IES tveksam till att Skolverket, som föreslås få i uppdrag att utforma dessa prov, kommer att kunna ha sådana prov färdiga till 2028 då de enligt utredningens förslag ska börja användas på skolor. Detta med tanke på hur införandet av digitala nationella prov inte har gått att genomföra trots att Skolverket haft betydligt längre tid på sig att implementera dessa.

IES ställer sig positiv till att resultaten på de standardiserade testerna följs upp i alla årskurser på nationell nivå och anser att detta är något som bör framgå direkt av lagstiftning. Beslut om lämpligheten i att samla in resultaten på nationell nivå bör inte fattas i samband med att de standardiserade testerna tas fram såsom utredningen föreslår (se s. 162). Det är så viktigt att sådan uppföljning sker att detta bör regleras i författning.

Stödundervisning i syfte att ge ett snabbt och flexibelt stöd (betänkandets avsnitt 6.5)

IES avstyrker förslaget om stödundervisning i dess nuvarande utformning. Grundidén är god men förslagets utformning behöver ses över. Enligt lagförslaget ska bl.a. lärare kunna anmäla behov av stödundervisning till rektor och rektor är då skyldig att skyndsamt ordna detta. Rektor ska endast kunna neka sådan undervisning om det föreligger särskilda skäl.

IES är positiv till att det framgår tydligt av skollagen att en skola får ge elever stöd i mindre grupp eller enskilt under en begränsad period utan krav på pedagogisk utredning och beslut om åtgärdsprogram. IES är även positiv till att det i den föreslagna lagtexten anges att stödundervisningen ska utvärderas senast inom en månad efter att den har påbörjats för att avgöra om eleven behöver fortsatt stödundervisning eller om en utredning om elevens behov av särskilt stöd ska göras. IES ställer sig också positiv till att beslut om stödundervisning inte ska kunna överklagas (se s. 171).

IES ställer sig dock negativ till att det som huvudregel är lärarna som ska bestämma när stödundervisning ska ges och att rektor endast får neka till stödundervisning om det föreligger särskilda skäl. Förslagets nuvarande utformning innebär att enskilda lärare ges ett alltför stort mandat att bestämma vilka elever som ska ges stödundervisning. Om förslaget genomförs kommer det att försvaga rektorns roll som ledare på skolan och den specialpedagogiska kompetensens roll i skolans elevhälsa. Det ger även lärare incitament till att bedriva en undervisning som inte är individanpassad och inkluderande. I utredningen anges att "Ekonomiska eller organisatoriska skäl, svårigheter att hitta personal med rätt kompetens eller brist på lämplig lokal är inte att anse som särskilda skäl för att frånga huvudregeln om att en elev ska ges stödundervisning." (se s. 170). IES ifrågasätter rimligheten av utredningens resonemang att det inte är att anse som särskilda skäl för rektor att neka en elev stödundervisning om det inte går att hitta personal med rätt kompetens eller om skolans lokaler inte medger ytterligare små undervisningsgrupper eller enskild undervisning. I dessa fall torde det bli praktiskt omöjligt att ge sådan stödundervisning. I dessa fall måste rektor därför ha möjlighet att ordna stödet för eleven på ett annat sätt. Om ekonomiska skäl inte ska kunna vara särskilda skäl att inte ge en elev undervisning i liten grupp eller enskilt behöver huvudmännen kompenseras för de ökade kostnader som lagförslaget kommer att innebära om det genomförs. Som förslaget är utformat nu blir det upp till varje kommun att öka skolpengen utifrån de extra anslag kommunen får av staten. Detta innebär att olika kommuner kan komma att höja skolpengen olika mycket, vilket inte blir likvärdigt.

IES ställer sig även negativ till det skyndsamhetskrav på att organisera stödundervisning som utredningen föreslår samt hur organiseringen av de mindre studiegrupperna och den enskilda undervisningen ska ske. Enligt utredningen innebär "skyndsamt" i detta sammanhang att rektor ska se till att ordna stödundervisning enskilt eller i mindre grupper inom en till två veckor efter att en lärare anmält till rektor att en elev har behov av sådan undervisning (se utredningen s. 172-175). Detta får anses vara mycket kort tid om många lärare kommer in med önskemål samtidigt och det kommer att bli svårt för många skolor att klara. Vidare ska de mindre

grupperna, enligt utredningens förslag, vara lämpligt sammansatta om 4-7 elever - i genomsnitt 4 elever per grupp i lågstadiet, 6 elever per grupp i mellanstadiet och 7 elever per grupp i gymnasieskolan - och dessa grupper ska ledas av lärare (se s. 174-175 och s. 252). Cirka 20 % av eleverna i grundskolans låg- och mellanstadiet förväntas ha behov av stödundervisning och 12 % av eleverna i högstadiet och gymnasieskolan förväntas ha behov av stödundervisning (se s. 252). Sammantaget kommer ovanstående innebära stora utmaningar för rektorer att organisera stödundervisningen skyndsamt när behov uppstår plötsligt. Utredningen ger som förslag att skolan kan skapa beredskap för stödundervisning genom att exempelvis ta inspiration från 1969 års läroplan där lärarnas undervisningstimmar i svenska och matematik översteg elevernas undervisningstid, vilket gav ett överskott som kallades för resurstimmar som kunde användas för att dela klassen i grupper (s. 184). IES undrar hur detta förslag förhåller sig till andra pågående utredningar rörande lärares arbetstid. Det är vidare inte säkert att alla lärare kommer att behöva ge stödundervisning, som enligt förslaget ska kunna ges i alla grundskolans ämnen, då stödundervisningen ska baseras på elevernas behov. Att inte kunna schemalägga de lärare som inte behöver ge stödundervisning fullt ut kommer att innebära stora kostnader för skolorna som då behöver rekrytera mer personal.

IES ställer sig också negativ till att samråd med specialpedagogisk kompetens i elevhälsan endast ska ske vid behov. Som ovan framgått anser IES att detta kommer att försvaga elevhälsans roll på skolan. Det innebär även en risk att elever som inte är i behov av stödundervisning ges sådan stödundervisning. Huvudregeln bör därför vara att samråd med elevhälsan genomförs innan beslut om stödundervisning tas.

Förutom att förslaget med största sannolikhet kommer att medföra stora kostnader för huvudmännen kommer det dessutom att bli svårt att rekrytera behörig personal till denna typ av undervisning då det redan idag råder lärarbrist, vilket det även sannolikt kommer att göra om utredningens förslag genomförs, trots kommande års minskade elevkullar.

Genomförs förslaget kommer dessutom sannolikt behovet av mindre grupprum för undervisning i mindre grupp eller enskild undervisning att öka markant på skolor. Många skolor är byggda under en tid då undervisning i klassrum var huvudregeln och har därmed inte det antal små grupprum som utredningens lagförslag kräver. Detta innebär att många huvudmän inte kommer anses uppfylla skollagens krav på lokaler som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (se 2 kap. 35 § skollagen). Att bygga om skolor för att ha den mängd mindre grupprum som den nya lagstiftningen kommer att ställa krav på, kommer att innebära mycket stora kostnader för Sveriges huvudmän. Dessa kostnader beaktas inte i tillräcklig utsträckning i utredningens konsekvensbedömning.

IES ställer sig också negativ till att det i lagförslaget anges att en elev inte "bör" ges stödundervisning längre tid än två månader. Ordet "bör" är otydligt och innebär att eleven kan ges stödundervisning längre tid än två månader. Det är också otydligt om ordet "bör" även

innefattar att en elev kan ges stödundervisning i mer än tre ämnen. IES är av uppfattningen att lagförslaget behöver ses över i denna del. Ska en längre tid än två månader eller i mer än tre ämnen vara möjlig för stödundervisning är det lämpligare att i lagtexten kräva att det då ska föreligga särskilda skäl. Det normala borde annars vara att rektor behöver fatta beslut om åtgärdsprogram utifrån en pedagogisk utredning efter att en elev har fått stödundervisning i två månader. Risken finns annars att elever ges stödundervisning i liten grupp eller ges enskild undervisning under en längre tid utan att elevens behov av sådant stöd utreds ordentligt. IES befarar att mindre skickliga lärare kommer att använda stödundervisningen som ett sätt att slippa individanpassa undervisningen för alla elever.

IES vill även påpeka att utredningens lagförslag blir motsägelsefulla. Dels föreslår utredningen, som ovan framgått, att det i 3 kap. 2 § skollagen ska anges att alla elever "ska kunna följa undervisningen". Dels anges i den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 5 § skollagen att om ansvarig lärare inom ramen för undervisningen bedömer att en elev riskerar att inte kunna följa undervisningen och har svårt att tillgodogöra sig kunskaper i förhållande till ämnets syfte och centrala innehåll, och inte annat följer av 7 §, ska läraren anmäla det till rektor som ska se till att eleven skyndsamt ges stödundervisning. Bestämmelsen bör förtydligas så att det istället står "riskerar att inte kunna följa den ordinarie klassrumsundervisningen" eller liknande.

Utredningen av en elevs behov av särskilt stöd och hur särskilt stöd ska ges (betänkandets avsnitt 6.6)

IES tillstyrker delvis utredningens förslag rörande utredningen av elevs behov av särskilt stöd och hur särskilt stöd ska ges. IES tillstyrker att det klargörs att anmälan ska göras av elevens lärare eller mentor och att denna anmälan ska vara skriftlig samt att det alltid ska ske samråd med specialpedagogisk kompetens och att det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet om det inte är uppenbart obehövligt. Vidare tillstyrker IES att lydelsen om att särskilt stöd ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör stryks för att möjliggöra att särskilt stöd ges utifrån elevens behov.

IES anser dock att det behöver förtydligas i lagtexten hur stödundervisning enligt 3 kap. 5 § skollagen förhåller sig till särskilt stöd genom att det anges i 3 kap. 7 § skollagen att läraren eller mentorn ska ha bedömt att det inte är tillräckligt att eleven ges stödundervisning enligt 3 kap. 5-5b §§ skollagen. Som utredningen skriver ska dock inte sådant stöd ha behövt prövas innan läraren anmäler att eleven är i behov av särskilt stöd.

Elevens stödbehov ska styra om en elev ska ges undervisning enskilt eller i särskild undervisningsgrupp (betänkandets avsnitt 6.7)

IES tillstyrker utredningens förslag om att det är elevens stödbehov som ska styra om en elev ska ges undervisning enskilt eller i särskild undervisningsgrupp och att det inte ska krävas särskilda skäl för att kunna fatta beslut om enskild undervisning och särskild undervisningsgrupp.

Utredningens förslag om att anpassad studiegång bara får ges i sista hand (betänkandets avsnitt 6.8)

IES tillstyrker delvis utredningens förslag om förändring av bestämmelsen om anpassad studiegång. IES tillstyrker att det anges i lagtexten att beslutet ska föregås av information till eleven och elevens vårdnadshavare om beslutets konsekvenser. IES anser liksom utredningen att anpassad studiegång är en åtgärd som ska tillämpas mycket restriktivt. Av förslagets nuvarande ordalydelse framstår det dock som att skolan måste ha prövat andra typer av stödåtgärder i 3 kap. skollagen innan anpassad studiegång kan beslutas för en elev. I utredningen anges dock att förslaget "innebär att en förutsättning för att anpassad studiegång ska få användas är att alla de möjligheter till särskilt stöd som regleras i 3 kap. är uttömda eller bedöms olämpliga". (se s. 204). Det kan finnas undantagsfall där en skola bedömer att andra stödåtgärder än anpassad studiegång är olämpliga eller att exempelvis beslut om särskild undervisningsgrupp behöver kombineras med anpassad studiegång direkt utan att andra stödåtgärder prövats tidigare, [t.ex.](#) om en elev börjar på en ny skola och på sin tidigare skola har haft anpassad studiegång eller en elev som blir utsatt för ett trauma och inte kan delta fullt ut i undervisningen under en period och därför behöver anpassad studiegång för att eleven så småningom ska kunna ta sig tillbaka till skolan. Förslaget bör därför ses över så att det direkt i lagen framgår att anpassad studiegång kan användas direkt om andra former av särskilt stöd bedöms olämpliga och då även kan användas direkt tillsammans med andra stödåtgärder, utan att annat stöd prövats dessförinnan.

Genomförande och ikraftträdande (betänkandets avsnitt 7)

Utredningen föreslår att ändringarna i skollagen och i skolförordningen ska träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas 2028.

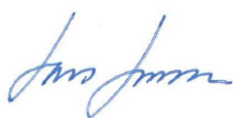
IES avstyrker den föreslagna tiden för ikraftträdande. Skolverket ska ta fram olika typer av standardiserade tester, vilket sannolikt inte kommer att hinnas med till den 1 juli 2026 eller ens 2028. Skolhuvudmän kommer därefter i sin tur behöva vidareutbilda personal om de nya bestämmelserna i skollagen och hur de standardiserade testerna ska genomföras, samt implementera lagändringen vilket kräver mer tid än den föreslagna. Dessutom kommer ny personal behöva rekryteras om förslagen om stödundervisning i mindre grupper ska införas. Troligtvis kommer även många skolor behöva anpassa sina lokaler. Därmed blir det även svårt för huvudmännen att hinna implementera lagstiftningen på utbildning som påbörjas 2028.

Förslagens konsekvenser (betänkandets avsnitt 9)

Att implementera samtliga förslag i betänkandet kommer, som ovan framgått, att innebära ökade kostnader för huvudmännen och skolorna i olika utsträckning, vilka dessa behöver bli kompenserade för. Betänkandets estimering av kostnaderna för att införa de föreslagna lagändringarna är sannolikt kraftigt underdimensionerade. Förslaget innebär att personal behöver rekryteras och utbildas, lokaler kommer behöva ses över och en helt ny stödform samt standardiserade tester introduceras i skolorna. IES önskar att det förtydligas hur kommunerna ska avgöra vilken summa som ska avsättas för detta arbete i sin skolpeng (grundbelopp) så att detta sker på ett likvärdigt sätt i landet (se s. 361 i betänkandet). Vidare kommer det att kräva mycket tid och personella resurser för att implementera lagförslagen.

Vidare anser IES att konsekvenser ur dataskyddssynpunkt (utredningens avsnitt 9.7) behöver analyseras mer. Utredningen bedömer inte att förslagen i betänkandet har några konsekvenser ur dataskyddssynpunkt. IES bedömer dock att utredningens förslag att införa digitala standardiserade tester kommer innebära en omfattande behandling av personuppgifter. Hur detta ska ske i enlighet med GDPR behöver därför analyseras ytterligare. Vidare kommer de "enkla anteckningar" som utredningen föreslår att lärare ska göra om en elev ska ges stödundervisning att innebära att elevers personuppgifter behandlas i stor utsträckning (se s. 169). Att lagstiftningen tydliggörs så att de anmälningar av elevs behov av särskilt stöd som lärare ska göra ska ske skriftligen, innebär också att personuppgifter behandlas. Även om detta i hög utsträckning idag sker skriftligen på många skolor är detta inte något som kan förutsättas då lagstiftningen tidigare inte krävt detta.

För Internationella Engelska Skolan, Danderyd 24 juni 2025

Lars Jonsson
VD Internationella Engelska Skolan i Sverige AB

Cindra Klingspor Lindblom
Senior Legal counsel